

PODATKOWA KSIĘGA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

**Nowe zasady prowadzenia
z uwzględnieniem KSeF 2.0**

Rafał Styczyński

PODATKOWA KSIĘGA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

Nowe zasady prowadzenia
z uwzględnieniem KSeF 2.0

Rafał Styczyński

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lutego 2026 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zajęc

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2026

ISBN 978-83-8438-184-7

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Zarządzania Prawami Autorskimi i Treściami
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 692 477 076
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Zagadnienia wstępne.....	15
1. Znaczenie ewidencji finansowej w działalności gospodarczej.....	15
2. Formy księgowości w Polsce	16
2.1. Księgi rachunkowe	16
2.2. Podatkowa księga przychodów i rozchodów	17
2.3. Ewidencja przychodów	19
3. Forma opodatkowania a księgowość	20
3.1. Opodatkowanie według skali	21
3.2. Podatek liniowy	22
3.3. Ryczałt.....	23
4. Pytania i odpowiedzi	25
4.1. Jakie obowiązki wiążą się ze zmianą ryczału na zasady ogólne i rozpoczęciem prowadzenia PKPiR? ...	25
4.2. Czy po wznowieniu działalności można zmienić formę opodatkowania w 2026 r. i w jakim terminie złożyć oświadczenie?	26
4.3. Czy zmiana formy opodatkowania na podatek liniowy wymaga złożenia oświadczenia, czy może nastąpić przez samą wpłatę podatku?	28

Rozdział II**Zagadnienia wstępne dotyczące podatkowej księgi**

przychodów i rozchodów	33
1. Regulacje prawne w zakresie PKPiR	33
2. Podmioty prowadzące PKPiR.....	34
3. Rzetelność i niewadliwość księgi	36
4. Sposób prowadzenia PKPiR.....	37
4.1. Miejsce przechowywania PKPiR – brak szczegółowych regulacji w nowym rozporządzeniu	39
4.2. Numerowanie dokumentów przy prowadzeniu PKPiR	40
4.3. KSeF a PKPiR.....	41
5. Pytania i odpowiedzi	44
5.1. Czy od 2026 r. obowiązuje numerowanie dokumentów w PKPiR?	44
5.2. Czy od 2026 r. PKPiR musi być prowadzona wyłącznie elektronicznie?	45

Rozdział III

Zasady prowadzenia księgi	49
1. Uwagi ogólne.....	49
2. Pojęcia zawarte w PKPiR.....	50
3. Poszczególne kolumny księgi.....	53
4. Metody księgowania w PKPiR.....	59
5. Podstawa dokonywania zapisów w PKPiR.....	60
5.1. Podstawowe dowody księgowe	60
5.2. Pozostałe dowody księgowe	62
5.3. Dowody wewnętrzne.....	63
5.4. Dowód przyjęcia towaru	64
6. Zasady ujmowania sprzedaży i wydatków w księdze podatkowej	65
7. Pytanie i odpowiedź.....	67
7.1. Czy zmianę metody ewidencjonowania kosztów w PKPiR od 1.01.2026 r. należy zgłosić do urzędu skarbowego?	67

Rozdział IV**Dodatkowe ewidencje i zestawienia w podatkowej księdze**

przychodów i rozchodów	71
1. Uwagi ogólne.....	71
2. Ewidencja kupna i sprzedaży wartości dewizowych.....	72
3. Ewidencja sprzedaży	73
4. Ewidencja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.....	74
5. Ewidencja przebiegu pojazdu	77
6. Spis z natury	78

Rozdział V

Ujęcie przychodów w PKPiR	81
1. Uwagi ogólne.....	81
2. Moment rozpoznania przychodu w ramach działalności gospodarczej.....	82
3. Nieodpłatne przychody a PKPiR.....	83
4. Kasowy PIT	85
5. Pytania i odpowiedzi	87
5.1. Czy dotację na rozpoczęcie działalności ujmuje się w PKPiR, a jeśli tak – w jaki sposób i w której kolumnie?	87
5.2. Kiedy i w której kolumnie PKPiR ujmuje się należne odsetki za opóźnienie?	90

Rozdział VI

Ujęcie kosztów w PKPiR	93
1. Uwagi ogólne.....	93
2. Dzień poniesienia kosztu.....	94
3. Amortyzacja	95
3.1. Składniki majątkowe o wartości poniżej 10 000 zł	97
3.2. Metoda amortyzacji	98
3.2.1. Metoda liniowa.....	98
3.2.2. Metoda degresywna.....	98
3.2.3. Metoda indywidualna	99
3.2.4. Amortyzacja ekspresowa	99
3.3. Wartość początkowa środka trwałego	101

4. Leasing a PKPiR.....	103
4.1. Zagadnienia wprowadzające.....	103
4.2. Leasing operacyjny.....	104
4.2.1. Przedłużenie umowy leasingu operacyjnego	105
4.2.2. Sprzedaż przedmiotu leasingu korzystającemu	105
4.2.3. Sprzedaż przedmiotu leasingu osobie trzeciej	106
4.2.4. Rozliczanie kosztów używania samochodów w leasingu.....	106
4.3. Leasing finansowy.....	107
4.3.1. Przedłużenie leasingu finansowego	107
4.3.2. Sprzedaż przedmiotu leasingu korzystającemu... ..	107
4.3.3. Sprzedaż osobie trzeciej.....	108
4.3.4. Ustalenie wartości początkowej przy wykupie w leasingu finansowym.....	108
5. Pytania i odpowiedzi	108
5.1. Czy wydatek na zakup gruntu pod inwestycję ujmuje się w PKPiR jako koszt, a jeśli tak – w której kolumnie?	108
5.2. Jak ewidencjonować w PKPiR wykup i zbycie samochodu po leasingu?.....	111
5.3. W którym miesiącu ująć w PKPiR koszt z faktury otrzymanej po dacie jej wystawienia?	113
5.4. W którym miesiącu ująć w PKPiR koszt zakupu towaru, gdy fakturę otrzymano po dostawie i przyjęciu towaru?	116
5.5. Czy zaliczki na podatek dochodowy należy ujmować w PKPiR?	119
5.6. Jak ująć w PKPiR niezamortyzowaną wartość środka trwałego przy jego sprzedaży?.....	120

Rozdział VII

Przykłady księgowania w PKPiR.....	125
1. Opłaty i prowizje bankowe – kolumna 15 PKPiR	125
2. Odsetki na plus z tytułu prowadzenia rachunku – kolumna 10 PKPiR	126
3. Lista płac – kolumna 14 PKPiR	126

4. Księgowanie składek ZUS w części sfinansowanej przez pracodawcę – kolumna 15 PKPiR.....	127
5. Zakup wyposażenia biurowego do 10 000 zł – kolumna 15 PKPiR	127
6. Odpisy amortyzacyjne – kolumna 15 PKPiR	128
7. Wydatki związane z eksploatacją samochodu – kolumna 15 PKPiR	129
8. Prenumerata pisma specjalistycznego – kolumna 15 PKPiR	130
9. Podatek od nieruchomości – kolumna 15 PKPiR	130
10. Zakup opakowań – kolumna 12 PKPiR.....	131
11. Zakup usług reklamowych – kolumna 15 PKPiR	132
12. Zakup usług prawniczych – kolumna 15 PKPiR	132
13. Materiały do wykonania usług kosmetycznych – kolumna 12 PKPiR	133
14. Wynagrodzenia wypłacane na podstawie umów cywilnoprawnych – kolumna 14 PKPiR	134
15. Zakup usług od podwykonawców – kolumna 15 PKPiR ...	135
16. Przeksięgowanie towarów zakupionych na sprzedaż na cele firmowe – kolumna 12 → kolumna 15.....	136
17. Skradzione towary – przeksięgowanie wartości w PKPiR – kolumna 12 → kolumna 15.....	137
18. Raport miesięczny z kasy fiskalnej – kolumna 9 PKPiR	138
19. Przeterminowane towary – przeksięgowanie wartości w PKPiR – kolumna 12 → kolumna 15	139
20. Wydatki na wystrój firmy – kolumna 15 PKPiR	140

Rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki z dnia 6 września 2025 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów.....	141
--	------------

WSTĘP

Od 1.01.2026 r. weszły w życie nowe przepisy dotyczące prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (PKPiR). Zmiany te mają na celu dostosowanie zasad ewidencji do aktualnych wymogów prawa, w szczególności w zakresie dokumentowania kosztów, ujmowania przychodów oraz integracji z Krajowym Systemem e-Faktur (KSeF). Niniejsza książka stanowi praktyczny, przejrzysty przewodnik po nowych regulacjach. Obejmuje zarówno szczegółowe objaśnienia, jak i liczne przykłady księgowania, które ułatwią samodzielne i prawidłowe prowadzenie PKPiR.

Opracowanie koncentruje się na najistotniejszych zagadnieniach związanych z rozliczeniami podatkowymi w ramach PKPiR, takich jak zasady ujmowania wydatków, ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych, amortyzacja, leasing czy obowiązki wynikające z użytkowania KSeF. Książka ma charakter w pełni praktyczny – została przygotowana z myślą o przedsiębiorcach, biurach rachunkowych oraz osobach odpowiedzialnych za rozliczenia podatkowe, którym zależy na rzetelnym, bezpiecznym i zgodnym z przepisami prowadzeniu ewidencji.

Jej dodatkowym atutem jest fakt, że została napisana przez doradcę podatkowego z ponad 20-letnim stażem zawodowym, prowadzącego własną kancelarię doradztwa podatkowego oraz biuro rachunkowe. Autor jest również twórcą wielu publikacji z zakresu prawa podatkowego oraz współpracuje przy udzielaniu porad podatkowych z największymi wydawnictwami podatkowymi w Polsce. Wieloletnia praktyka zawodowa sprawia, że publikacja łączy wiedzę teoretyczną z realnymi doświadczeniami, co znacząco podnosi jej wartość merytoryczną i użyt-

kową. Kancelaria autora była wielokrotnym laureatem prestiżowego rankingu „Gazety Prawnej” najlepszych kancelarii doradztwa podatkowego w Polsce.

Zakres omawianych zagadnień obejmuje m.in.:

- zmiany w PKPiR obowiązujące od 1 stycznia,
- zasady prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów,
- dokumentowanie kosztów i przychodów,
- obowiązki ewidencyjne podmiotów prowadzących PKPiR,
- wpływ Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF) na prowadzenie PKPiR,
- przykłady ewidencjonowania typowych operacji gospodarczych.

Rozdział I

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

1. Znaczenie ewidencji finansowej w działalności gospodarczej

Prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością systematycznego rejestrowania wszelkich operacji finansowych. Ewidencja finansowa jest nie tylko wymogiem prawnym, lecz także podstawowym narzędziem zarządzania przedsiębiorstwem. Dzięki niej przedsiębiorca ma realny obraz przychodów i wydatków, co pozwala podejmować świadome decyzje biznesowe.

Rzetelna ewidencja umożliwia kontrolę nad płynnością finansową firmy oraz identyfikację kosztów generujących straty i obszarów przynoszących zyski. W przypadku kontroli podatkowej dobrze prowadzona dokumentacja chroni przedsiębiorcę przed błędami i nieporozumieniami z urzędem skarbowym.

W praktyce ewidencja finansowa przyjmuje różne formy – od uproszczonych rejestrów dla małych firm, po pełne księgi rachunkowe w dużych spółkach. Dla małych przedsiębiorców kluczowe jest prowadzenie uproszczonej ewidencji, jaką jest właśnie podatkowa księga przychodów i rozchodów (PKPiR), która w przystępny sposób pozwala śledzić przychody, koszty i dochody firmy.

Warto podkreślić, że ewidencja finansowa to nie tylko obowiązek prawny, lecz także narzędzie wspierające rozwój i bezpieczeństwo finansowe

przedsiębiorstwa. Świadome prowadzenie zapisów pozwala przedsiębiorcy nie tylko spełnić wymagania fiskalne, lecz także lepiej planować inwestycje i monitorować efektywność prowadzonych działań.

2. Formy księgowości w Polsce

System księgowy w Polsce został zorganizowany w taki sposób, aby mógł dostosować się do potrzeb zarówno najmniejszych, jak i największych przedsiębiorstw. To, jaką formę księgowości musi lub może wybrać przedsiębiorca, zależy od wielu czynników: rodzaju działalności, wielkości obrotów, struktury własnościowej, a także wybranej formy opodatkowania. W praktyce wyróżnia się trzy podstawowe formy prowadzenia ewidencji: księgi rachunkowe, PKPiR oraz ewidencję przychodów dla podatników ryczałtowych. Każdy z tych systemów pełni inną funkcję, ma własne wymagania formalne, a także daje różne możliwości analityczne i podatkowe. Zrozumienie ich specyfiki jest kluczowe dla świadomego prowadzenia działalności gospodarczej.

2.1. Księgi rachunkowe

Księgi rachunkowe, czyli pełna księgowość, stanowią najbardziej zaawansowany system ewidencji finansowo-księgowej w Polsce. Ich podstawowym celem jest rzetelne i szczegółowe odzwierciedlenie wszystkich operacji gospodarczych, które zachodzą w przedsiębiorstwie. Pełna księgowość jest obowiązkowa dla podmiotów przekraczających określony przez ustawę o rachunkowości próg przychodów, równowartość 2,5 mln euro. Obejmuje to wiele dużych przedsiębiorstw, spółki kapitałowe oraz liczne organizacje pozarządowe. Jej złożoność wynika z dużego zakresu dokumentacji, którą należy prowadzić. W ramach ksiąg rachunkowych funkcjonuje m.in.:

- a) dziennik, w którym zapisuje się wszystkie zdarzenia gospodarcze;
- b) księga główna, odzwierciedlająca syntetyczne rozrachunki;
- c) księgi pomocnicze, uzupełniające dane o szczegółowe informacje;
- d) ewidencje środków trwałych i wartości niematerialnych; a także
- e) zestawienia obrotów i sald.

Każdy rok obrotowy kończy się obowiązkiem sporządzenia sprawozdania finansowego, obejmującego bilans, rachunek zysków i strat oraz informację dodatkową. Ten rozbudowany system umożliwia niezwykle precyzyjne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej jednostki. Stanowi też nieocenione źródło danych dla przedsiębiorców, inwestorów, banków i organów kontrolnych. Z drugiej jednak strony pełna księgowość generuje wyższe koszty oraz wymaga korzystania z profesjonalnej obsługi, co sprawia, że nie zawsze jest opłacalna dla małych firm.

Co niezwykle istotne, pełna księgowość obowiązuje wszystkich przedsiębiorców, którzy osiągnęli roczny limit przychodu w wysokości 2,5 mln euro. Co roku ten limit jest przeliczany na złotówki według kursu NBP na 1 października.

2.2. Podatkowa księga przychodów i rozchodów

W odróżnieniu od powyższego systemu PKPiR jest rozwiązaniem dużo prostszym i bardziej przystępnym, przeznaczonym przede wszystkim dla jednoosobowych działalności oraz małych spółek osobowych. Podatkowa księga przychodów i rozchodów służy do obliczenia dochodu, który powstaje jako różnica między przychodami a kosztami ich uzyskania. W praktyce oznacza to, że przedsiębiorca rejestruje wszystkie przychody, zakup towarów lub materiałów, wydatki operacyjne, wynagrodzenia, koszty eksploatacyjne oraz inne wydatki związane z prowadzeniem działalności. Dzięki temu możliwe jest precyzyjne ustalenie dochodu i zastosowanie odpowiedniej formy opodatkowania — czy to skali podatkowej, czy podatku liniowego. Podatkowa księga przychodów i rozchodów wyróżnia się przejrzystością i względnie małymi wymaganiami formalnymi. W przeciwieństwie do pełnej księgowości, nie wymaga prowadzenia skomplikowanych zestawień ani sporządzania sprawozdań finansowych, choć nadal zobowiązuje do systematyczności oraz odpowiedniej dokumentacji źródłowej. Podatkowa księga przychodów i rozchodów daje również możliwość odliczania kosztów uzyskania przychodu, co bywa kluczowe dla firm operujących na niskiej marży lub takich, które ponoszą znaczące wydatki inwestycyjne. Stanowi złoty

środek pomiędzy pełną księgowością a prostymi ewidencjami, oferując równowagę między przejrzystością a funkcjonalnością.

Podatkowa księga przychodów i rozchodów pełni w systemie podatkowym funkcję uproszczonej ewidencji finansowej dla małych przedsiębiorców. Jest podstawowym narzędziem służącym do obliczenia dochodu podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Ta forma prowadzenia ewidencji umożliwia przejrzyste rozróżnienie przychodów i kosztów, co pozwala na prawidłowe obliczenie podatku oraz bieżące monitorowanie sytuacji finansowej firmy. Choć księga nie zawiera wszystkich informacji wymaganych w pełnych księgach rachunkowych, to dla małych przedsiębiorstw stanowi w pełni wystarczające narzędzie ewidencyjne.

Prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się z wieloma obowiązkami dokumentacyjnymi. Każda operacja gospodarcza powinna być udokumentowana odpowiednim dowodem, takim jak faktura, rachunek czy umowa.

Dokładne i terminowe dokumentowanie transakcji nie tylko zapewnia prawidłowe rozliczenia podatkowe, lecz także chroni przedsiębiorcę w przypadku kontroli lub ewentualnych sporów. Przechowywanie dokumentów przez określony czas jest obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa, a jego zaniechanie może prowadzić do konsekwencji finansowych i prawnych.

Prawidłowo prowadzona ewidencja w postaci PKPiR daje przedsiębiorcy realną kontrolę nad finansami firmy. Regularne zapisy pozwalają na monitorowanie płynności, ocenę rentowności poszczególnych działań oraz planowanie przyszłych inwestycji.

Podatkowa księga przychodów i rozchodów pełni także funkcję ochronną – w razie kontroli podatkowej przedsiębiorca może udokumentować wszystkie przychody i wydatki, co zmniejsza ryzyko błędów i sankcji.

W praktyce jest to narzędzie zarówno rozliczeniowe, jak i strategiczne, wspierające bezpieczne prowadzenie działalności gospodarczej.

Choć PKPiR jest samodzielną formą ewidencji podatkowej, często współistnieje z innymi rejestrami obowiązkowymi, takimi jak ewidencja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, ewidencja VAT czy ewidencja przebiegu pojazdów.

Połączenie tych rejestrów umożliwia pełniejszą kontrolę nad majątkiem firmy, a także zapewnia spójność danych wykorzystywanych do obliczeń podatkowych. Podatkowa księga przychodów i rozchodów często stanowi centralny punkt, w którym zbiegają się wszystkie dane niezbędne do prawidłowego rozliczenia przedsiębiorstwa.

Prowadzenie PKPiR można postrzegać jako pierwszy krok w kierunku świadomej księgowości. Nawet podstawowa ewidencja finansowa pozwala przedsiębiorcy na lepsze zrozumienie mechanizmów finansowych w firmie, ocenę kosztów i przychodów, a także planowanie przyszłych działań.

Świadome podejście do ewidencji umożliwia nie tylko spełnienie wymogów prawnych, lecz także wspiera rozwój i bezpieczeństwo finansowe przedsiębiorstwa. Podatkowa księga przychodów i rozchodów stanowi więc punkt wyjścia do dalszego pogłębiania wiedzy księgowej i wdrażania efektywnych praktyk zarządczych.

2.3. Ewidencja przychodów

Jeszcze bardziej uproszczoną formą prowadzenia ewidencji jest ewidencja przychodów, stosowana przez przedsiębiorców korzystających z ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Jest to rozwiązanie skierowane do firm, które prowadzą działalność o stosunkowo niskich kosztach własnych lub działają w sektorach objętych preferencyjnymi stawkami podatkowymi. W ryczałcie podatek płaci się wyłącznie od osiągniętego przychodu, co oznacza, że koszty nie mają wpływu na jego wysokość. Podstawową ewidencją jest więc rejestr przychodów,

Od 1 stycznia 2026 r. obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (PKPiR), które wprowadza fundamentalne zmiany w ewidencji podatkowej: pełną cyfryzację, integrację z Krajowym Systemem e-Faktur oraz nowe obowiązki sprawozdawcze. Reforma ta ma charakter systemowy – jej celem jest dostosowanie zasad prowadzenia ksiąg do wymogów współczesnej administracji podatkowej i zapewnienie spójności z elektronicznymi strukturami JPK.

Publikacja stanowi kompleksowe opracowanie nowych regulacji, łączące analizę prawną z praktycznymi wskazówkami. Autor omawia m.in.:

- szczegółowe zasady prowadzenia PKPiR w formie elektronicznej,
- obowiązki ewidencyjne podmiotów prowadzących PKPiR,
- wpływ Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF) na prowadzenie PKPiR,
- kryteria rzetelności i niewadliwości księgi w świetle nowych przepisów,
- dokumentowanie kosztów i przychodów,
- przykłady ewidencjonowania operacji gospodarczych.

Książka przeznaczona jest dla pracowników biur rachunkowych, doradców podatkowych, księgowych oraz prawników. Zainteresuje również przedsiębiorców, którzy oczekują rzetelnej analizy legislacyjnej i praktycznych rozwiązań.

Rafał Styczyński – prawnik oraz doradca podatkowy z ponad 20-letnim doświadczeniem zawodowym w obszarze prawa podatkowego; prowadzi kancelarię doradztwa podatkowego, świadcząc kompleksowe usługi doradcze i księgowe na rzecz przedsiębiorców; od wielu lat aktywnie współpracuje z największymi wydawnictwami oraz renomowanymi portalami zajmującymi się analizą i popularyzacją zagadnień związanych z prawem podatkowym; autor i współautor książek, a także wielu publikacji i artykułów eksperckich poświęconych problematyce podatkowej.

ISBN 978-83-8438-184-7

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa